

Open access julkaiseminen Helsingin yliopistossa

Marjut Salokannel
Helsingin yliopisto
10.10.2008

Tutkimustulosten avoin saatavuus

- Tutkimuksen vaikuttavuus ja näkyvyys tehostuu;
- Mahdollistaa jatkotutkimuksen; tiedon kumuloituva luonne
- Tutkimustulosten verifioiminen helpottuu
- Demokratisoi tiedon saatavuutta sekä kansallisella että globaalilla tasolla

Avoin julkaistutoiminta

- Tieteellisen julkaisutoiminnan murros
- Kaksinkertainen maksaminen yliopiston näkökulmasta
 - 1) tutkimustyö, jonka tulos julkaistaan
 - 2) yliopisto ostaa julkaistun tuloksen takaisin julkaisun muodossa

Kansainvälinen kehitys

- Berlin Open Access Declaration 2006
 - European University Association 2007
 - European Commission and the EU Ministerial Council (2007)
- suosituksia

Open access mandaatteja

- Esim. NIH USA:ssa ja Wellcome Trust Englannissa edellyttävät rahoittamiensa julkaisujen tallentamista avoimessa julkaisuformaattissa
- European Research Council
- Englannissa kansalliset tutkimusrahoittajat;

Yliopistotason open access mandate

- Harvardin Faculty of Arts and Sciences ja Stanfordin yliopiston käyttäytymistieteellinen tiedekunta ovat saattaneet voimaan
- Liegin yliopisto ja Zürichin tekninen korkeakoulu

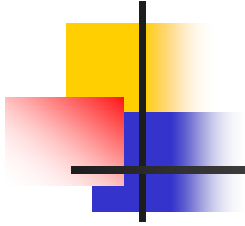
Helsingin yliopiston rehtorin päätös

- Toukokuussa 2008 HY:n rehtori Ilkka Niiniluoto antoi rinnakkaistallennusvelvoitetta koskevan päätöksen
- HY edellyttää, että yliopistossa toimivat tutkijat rinnakkaistallentavat tieteellisissä julkaisuissa julkaistut tutkimusartikkelinsa Helsingin yliopiston ylläpitämään avoimeen julkaisuarkistoon

Tutkimusjulkaisun käsite

- Tieteellisessä aikakauslehdessä, sarjajulkaisussa tai konferenssijulkaisussa tai muussa kokoomateoksessa julkaistava yksittäinen artikkeli
- Ei koske monografioita
- Voi tallentaa myös muita julkaisuja, mukaan luettuna monografioita

- Artikkelin varsinaisen tekstin oheen voi tallentaa myös tausta- ja oheismateriaalia
- Tutkimusdatan ja muun aineiston saatavuuden järjestämistä selvitetään erikseen HY:ssä

Suositus open access julkaisupolitiikasta

- Rinnakkaistallennusmandaatin lisäksi HY suosittelee, että tutkija suosisivat avointa julkaisupolitiikka noudattavia julkaisukanavia
- Mahdollisuus tallentaa julkaisu kansainväliseen tieteenalakohtaiseen, avoimeen julkaisuarkistoon (fyysikkojen ArXiv)

Päätöksen voimaanastuminen

- Päätös astuu voimaan 1.1.2010
- Tätä ennen suositellaan rinnakkaistallentamista

Yliopiston julkaisuarkiston ylläpitäjän velvollisuudet

- Laatia toimiva ja tutkijaystävällinen tallennusjärjestelmä
- Varustaa julkaisu tarvittavilla metatiedoilla
- Huolehtia julkaisujen pitkäaikaissäilytyksestä ja tarvittaessa tätä edellyttävästä julkaisujen teknisten formaattien muutoksesta
- Antaa oikeudellista neuvontaa tutkijoille
- Auttaa käytännön teknisissä ja juridisissa kysymyksissä

Jatkuu ...

- julkaisuarkisto vastaa siitä, että tallennetut julkaisut suojataan tarvittaessa niin, ettei niiden muuttaminen ole mahdollista ilman lupaa
- Julkaisuarkisto tarkistaa artikkelin julkaisijan julkaisuarkistokäytännön tarvittaessa

Tutkijoiden velvollisuudet

- Pidättää julkaisu- tai kustannussopimuksessaan oikeus tallentaa kirjoitus HY:n avoimeen tutkimusarkistoon
- Artikkelit tallennetaan heti julkaisun jälkeen; julkaisusopimuksen salliessa tallennus voi tapahtua myös ennen julkaisua
- Tallentava versio on ensisijaisesti tieteellisen kirjoituksen lopullinen julkaistava versio

Jatkuu ...

- Tutkija varustaa julkaisun tarvittavilla identifikaatiotiedoilla
- Tutkija vastaa julkaisuun sisältyvien mahdollisten kolmansien tahojen oikeuksien hankkimisesta; esim. valokuvat tai graafiset esitykset.
- Jos kirjoituksella on useampi kirjoittaja, tallentaminen edellyttää kaikkien lupaa.

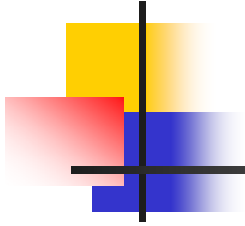
Kustantajien tiedottaminen

- HY tiedottaa kotimaisia ja mahdollisuuksien mukaan ulkomaisia kustantajia HY:n rinnakkaistallennusvelvoitteesta
- Pyrkii neuvottelemaan kotimaisten kustantajien kanssa mahdollisista epäselvistä kysymyksistä.
- Päätös sallii kustantajan embargon.

Julkaisujen käyttö

- Avoin julkaisuarkisto
- Käyttö rajoitettu käyttöehdoissa tutkimus- ja opetuskäyttöön
- Yliopisto ei voi valvoa käyttöä käytännössä
- Tekijänoikeudelliselta kannalta loppukäyttäjä aina vastuussa

KIITOS KUULIJOILLE!

salokannel, open access